

Legal and Political Analysis of Donald Trump's Trade War Against China, Canada, and Mexico from the Perspective of International Relations

Alireza Rezaei ^{1✉}, Mehdi Eskandari Khoshgou ²

1. Corresponding Author, Department of Politics and International Relations, Ha.C., Islamic Azad University, Hamedan, Iran E-mail: dralireza.rezaei@iau.ac.ir
2. Ph.D. Student of Public International law, Department of Law, Hamadan Branch, Islamic Azad University, Hamadan, Iran. E-mail: mehd1380skan@gmail.com

Article Info

ABSTRACT

Article type:

Research Article

Article history:

Received: 31 Oct 2025

Received in revised form: 19 Dec 2025

Accepted: 14 Jan 2026

Published online: 14 Mar 2026

Keywords:

United States,
Trade War,
China,
Donald Trump,
International Relations.

In recent decades, globalization and the expansion of international trade have become key features of the global economic system. However, with the start of Donald Trump's trade war against China, Canada and Mexico, these relations were severely affected. Trump's trade war, which intensified through the imposition of tariffs and trade barriers on imports and exports involving China, Canada, and Mexico, created new economic and political tensions in the global arena. Examining the causes, consequences, and legal challenges associated with this trade war is particularly important because its effects directly influence trade structures, international relations, and the global order. A trade war refers to economic and commercial tensions between countries that can arise from various factors, such as trade imbalances, economic interests, and security concerns. During Trump's presidency, the United States focused on establishing a trade balance with China and sought to protect domestic industries and create jobs by imposing high tariffs. The present study, conducted using a descriptive-analytical approach, attempts to answer the question of what effects Trump's trade war against China, Canada, and Mexico has had on international relations and global trade structures. The results of the study indicate that Trump's trade war not only caused economic and political damage to the countries involved but also created serious challenges in the field of international trade law and international cooperation.

Cite this article: Rezaei, A., & Eskandari Khoshgou, M. (2026). Legal and Political Analysis of Donald Trump's Trade War Against China, Canada, and Mexico from the Perspective of International Relations. *International Political Economy Studies*, 8 (2), 43-62. <http://doi.org/10.22126/ipes.2026.12090.1743> (in Persian).

© The Author(s).

DOI: <http://doi.org/10.22126/ipes.2026.12090.1743>

Publisher: Razi University

1. Introduction

The trade war strategy reflected Trump's ideology of "America First," emphasizing economic nationalism and the re-evaluation of traditional alliances while simultaneously creating space for the escalation of geopolitical tensions. The trade conflict significantly affected economic and diplomatic relations, as the imposition of tariffs and retaliatory measures strained relations with key trade partners. In particular, the nature of U.S.–China relations were characterized by increased suspicion and competitive posturing, raising concerns about issues such as intellectual property theft and national security.

Relations with Canada and Mexico also faced challenges, as the United States sought to address broader issues such as drug trafficking and immigration, complicating efforts to reach joint trade solutions in North America. The legal frameworks governing international trade, including the principles of the World Trade Organization, as well as U.S. legal authorities, were tested as the Trump administration adopted a broad interpretation of national security to justify tariffs and trade restrictions. Reliance on Sections 301 and 232 of the U.S. Trade Act reflected a deviation from established norms and raised questions about the long-term sustainability of the global trading system.

The controversies surrounding Trump's trade war sparked extensive discussions among economists, policymakers, and the public, with critics warning about potential adverse effects on global economic stability and domestic employment. The complex interplay between economic incentives, national security concerns, and public sentiment redefined trade policies and their implications for international relations, highlighting the need for a nuanced understanding and diplomatic engagement in an increasingly interconnected world. Trade relations between the United States and its North American neighbors, Canada and Mexico, have undergone significant transformation in recent years, particularly under Trump's trade policies.

2. Theoretical Framework

Trade wars have a long and complex history, often reflecting deeper economic, political, and geopolitical tensions between nations. Economic theories of trade can generally be categorized into those supporting free trade and those advocating protection of domestic industries. Proponents of free trade, influenced by thinkers such as Adam Smith and David Ricardo, emphasize the benefits of open markets and minimal government intervention in trade. They argue that free trade enhances efficiency and stimulates economic growth by allowing countries to specialize according to their comparative advantages.

In contrast, protectionist theories emphasize the need to shield domestic industries from foreign competition. Advocates of protectionism argue that tools such as tariffs, quotas, and subsidies can protect emerging industries and jobs while safeguarding national security. The infant industry argument suggests that new sectors may require temporary support to become globally competitive, while strategic trade theory proposes that government intervention can help correct market failures.

Trade wars and protectionist policies have increasingly become central strategies in global economic relations, influencing trade flows, supply chains, and overall economic stability. Historical examples such as the Smoot-Hawley Tariff Act during the Great Depression and recent trade disputes between the United States and China illustrate the disruptive nature of trade wars, as they intensify tensions and create uncertainty in global markets. Protectionist tools also include quotas, which limit the amount of specific goods that can be imported. While they may offer short-term benefits, they often provoke retaliation and can negatively affect consumers, making their overall economic impact uncertain.

Historically, mercantilism from the 17th to the 18th centuries dominated economic thought, advocating high import tariffs to protect domestic industries and promote exports. This approach was exemplified by countries such as England, which imposed tariffs to support its manufacturing sectors. Later economic theories, such as Ricardo's concept of comparative advantage, gained prominence in modern trade discourse. Some countries, particularly in East Asia, have pursued a neomercantilism strategy, combining aggressive export promotion with controlled reductions in import barriers to support domestic industries.

3. Methodology

This research is theoretical in nature. The research method is descriptive-analytical, and information was collected through library research, including books, academic articles, and other scholarly sources.

4. Results and Discussion

Trump's trade war, due to price fluctuations and disruptions in supply chains, increased costs for both American producers and consumers. Many industries, particularly in the technology and agricultural sectors, faced serious challenges. Economic data analysis shows that the imposition of tariffs had significant effects on U.S. exports and imports. For example, the steel and aluminum industries experienced rising raw material costs, while agricultural exports to China declined as a result of retaliatory tariffs.

By imposing tariffs and trade restrictions, the United States crossed several boundaries in relation to the rules of the World Trade Organization. The legal challenges arising from Trump's trade war highlight the need for reforms in international trade regulations. Such reforms should not only address existing limitations but also strengthen multilateral cooperation and more accurately anticipate economic and social consequences in legal frameworks.

Political developments resulting from Trump's trade war also led to significant changes in U.S. foreign policy and its relations with other countries. With the slogan "America First," Trump sought to revise U.S. trade and diplomatic relations.

5. Conclusions and Suggestions

Trump's trade war against China was driven, on the one hand, by economic competition, asymmetric trade relations, and allegations of intellectual property theft, and on the other hand, it served as a political tool to gain support and strengthen nationalism. The trade war generated tensions and dissatisfaction within the international community, and its consequences continue to be felt in economic and political cycles.

The renegotiation of NAFTA, the shift toward economic nationalism, and rising political and social tensions influenced Trump's trade decisions and strained U.S. relations with these countries. Trump's trade war not only affected the U.S. economy but also marked a transformation in the country's trade and international policies. The changes in U.S. foreign policy reflect significant shifts in its international relations, particularly in its interactions with China and other nations.

At the domestic level, the economic consequences of the trade war affected industries under pressure as well as voters, ultimately contributing to social dissatisfaction and shifts in political behavior. China's responses also demonstrated the country's strategic capacity in addressing these challenges. By taking advantage of the circumstances created by the trade conflict, China strengthened its global economic position and expanded its international engagement.

A closer analysis of the political consequences of Trump's trade war against Canada

shows that it affected not only historical, economic, and diplomatic relations but also social dynamics. Similarly, the trade war with Mexico produced deep and wide-ranging economic, political, and social consequences. With the implementation of economic reforms in response to the United States–Mexico–Canada Agreement, Mexico faced internal and external tensions and shifts in regional interactions, placing the country in a complex position.

دانشگاه همدان

ISSN: 2676-587X

تحلیل حقوقی و سیاسی جنگ تجاری دونالد ترامپ علیه چین، کانادا و مکزیک از منظر روابط بین الملل

علیرضا رضایی^۱ | مهدی اسکندری خوشگو^۲

۱. نویسنده مسئول، گروه علوم سیاسی و روابط بین الملل، واحد همدان، دانشگاه آزاد اسلامی، همدان، ایران. رایانامه: dralireza.rezaei@iau.ac.ir
 ۲. دانشجوی دکتری حقوق بین الملل عمومی، گروه حقوق، واحد همدان، دانشگاه آزاد اسلامی، همدان، ایران. رایانامه: mehd1380skan@gmail.com

چکیده

اطلاعات مقاله

در دهه‌های گذشته، جهانی شدن و گسترش تجارت بین الملل به یکی از ویژگی‌های کلیدی نظام اقتصادی جهانی تبدیل شده است؛ اما با آغاز جنگ تجاری دونالد ترامپ علیه چین، کانادا و مکزیک، روابط بین الملل به شدت تحت تأثیر قرار گرفت. جنگ تجاری دونالد ترامپ که به صورت تحمیل تعرفه‌ها و موانع تجاری بر واردات و صادرات چین، کانادا و مکزیک تشدید شد، موجب بروز تنش‌های اقتصادی و سیاسی جدیدی در عرصه جهانی گردید. بررسی علل، پیامدها و چالش‌های حقوقی مرتبط با جنگ تجاری دونالد ترامپ از اهمیت بسیاری برخوردار است، زیرا تأثیرات آن به طور مستقیم بر ساختارهای تجاری، روابط بین الملل و نظم جهانی نفوذ دارد. جنگ تجاری در واقع به تنش‌های اقتصادی و تجاری میان کشورها اطلاق می‌شود که می‌تواند ناشی از عوامل گوناگونی نظیر نابرابری‌های تجاری، منافع اقتصادی و نگرانی‌های امنیتی باشد. در دوره ریاست جمهوری دونالد ترامپ، ایالات متحده به طور خاص بر روی تلاش برای برقراری توازن تجاری با چین متمرکز گردید و با استفاده از تعرفه‌های بالا، به دنبال حفاظت از صنایع داخلی و ایجاد فرصت‌های شغلی در داخل کشور بود. پژوهش حاضر که به روش توصیفی - تحلیلی بیان شده، تلاش نموده است تا به این پرسش، پاسخ دهد که جنگ تجاری دونالد ترامپ علیه چین، کانادا و مکزیک چه تأثیراتی بر روابط بین الملل و ساختارهای تجارت جهانی دارد؟ نتایج پژوهش حاکی از آن است که جنگ تجاری دونالد ترامپ، نه تنها سبب صدمات اقتصادی و سیاسی برای کشورهای درگیر شده، بلکه به چالش‌های جدی در زمینه حقوق تجارت بین الملل و همکاری‌های بین المللی انجامیده است.

نوع مقاله: پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۸/۹

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۹/۲۸

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۱۰/۲۴

تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۱۲/۲۳

کلیدواژه‌ها:

آمریکا،

جنگ تجاری،

چین،

دونالد ترامپ،

روابط بین الملل.

استناد: رضایی، علیرضا؛ اسکندری خوشگو، مهدی (۱۴۰۴). تحلیل حقوقی و سیاسی جنگ تجاری دونالد ترامپ علیه چین، کانادا و مکزیک از منظر روابط بین الملل. *مطالعات اقتصاد سیاسی بین الملل*، ۸ (۲)، ۴۳-۶۲. <http://doi.org/10.22126/ipes.2026.12090.1743>

© نویسندگان

ناشر: دانشگاه رازی

DOI: <http://doi.org/10.22126/ipes.2026.12090.1743>

مقدمه

تحلیل حقوقی و سیاسی جنگ تجاری دونالد ترامپ علیه چین، کانادا و مکزیک، پیامدهای چندوجهی سیاست‌های تجاری دولت او را در چارچوب روابط بین‌الملل بررسی می‌کند. جنگ تجاری که در سال ۲۰۱۸ آغاز شد، با هدف رسیدگی به عدم تعادل تجاری و حمایت از صنایع آمریکایی از طریق تعرفه‌ها و سایر اقدامات اقتصادی، به‌خصوص چین را هدف گرفت. جنگ تجاری ایالات متحده با چین، یک بازی با حاصل جمع صفر است که هیچ برنده‌ای ندارد و به‌شدت به هر دو طرف آسیب می‌رساند (قربانی، ۱۳۹۹: ۱۳۴). استراتژی جنگ تجاری، منعکس‌کننده ایدئولوژی ترامپ بود که «اول آمریکا»، بر ناسیونالیسم اقتصادی و ارزیابی مجدد اتحادیه‌های سنتی تأکید و درعین‌حال فضایی از تشدید تنش‌های ژئوپلیتیکی را ایجاد می‌کرد. درگیری تجاری به‌طور قابل توجهی بر روابط اقتصادی و دیپلماسی بین‌المللی تأثیر گذاشت، زیرا اعمال تعرفه‌ها و اقدامات تلافی‌جویانه سبب تیره شدن روابط با شرکای تجاری کلیدی شد. به‌ویژه، مشخصه روابط ایالات متحده و چین با افزایش سوءظن و موضع‌گیری‌های رقابتی، افزایش نگرانی‌ها در مورد موضوعاتی مانند سرقت مالکیت معنوی و امنیت ملی گردید.

روابط با کانادا و مکزیک با چالش‌هایی مواجه شد که ایالات متحده به‌دنبال برطرف نمودن مسائل گسترده‌تر مانند قاچاق مواد مخدر و مهاجرت بود که تلاش‌ها برای راه‌حل‌های تجاری مشترک در آمریکای شمالی را پیچیده می‌کرد. چارچوب‌های قانونی حاکم بر تجارت بین‌الملل، از جمله اصول سازمان تجارت جهانی و مقامات قانونی ایالات متحده، آزمایش شدند، زیرا دولت ترامپ از تفسیر گسترده‌ای از امنیت ملی برای توجیه تعرفه‌ها و محدودیت‌های تجاری استفاده نمود. استناد به بخش‌های ۳۰۱ و ۲۳۲ قانون تجارت ایالات متحده، اقدامات تهاجمی را علیه دشمنان تجاری درک‌شده، منعکس‌کننده انحراف از هنجارهای تعیین‌شده و ایجاد پرسش‌هایی در مورد دوام بلندمدت سیستم تجارت جهانی ایجاد کرد.

جنبش‌های مربوط به جنگ تجاری ترامپ بحث‌های بسیاری را در میان اقتصاددانان، سیاست‌گذاران و مردم به راه انداخته است و منتقدان درباره اثرات نامطلوب احتمالی بر ثبات اقتصاد جهانی و اشتغال داخلی هشدار می‌دهند. تعامل پیچیده بین انگیزه‌های اقتصادی، نگرانی‌های امنیت ملی و احساسات عمومی، سیاست‌های تجاری و پیامدهای آن‌ها را برای روابط بین‌الملل بازتعریف کرده و بر نیاز به درک دقیق و تعامل دیپلماتیک در جهانی که به‌طور روزافزونی به‌هم پیوسته است، تأکید می‌کند. روابط تجاری بین ایالات متحده و همسایگان در آمریکای شمالی، کانادا و مکزیک، در سال‌های اخیر به‌ویژه در زمینه سیاست‌های تجاری دونالد ترامپ، دستخوش دگرگونی زیادی شده است. قبل از اجرای توافق‌نامه تجارت آزاد آمریکای شمالی (نفتا)، بخش‌های اقتصادی ایالات متحده و کانادا از قبل به‌خصوص در حوزه خودرو شدیداً یکپارچه شده بودند، به‌طوری‌که در نه ماهه اول سال ۲۰۲۴ تقریباً ۸۰۰ میلیارد دلار کانادا (۵۵۰ میلیارد دلار) کالا از مرز کانادا و ایالات متحده عبور کرد.

ایالات متحده کسری تجاری خود را با کانادا حفظ کرده است که حدود ۵۵ میلیارد دلار تخمین زده می‌شود که عمدتاً ناشی از تقاضای آمریکا برای نفت کانادا است. وقتی صادرات نفت حذف شود، آمریکا در واقع از مازاد تجاری با کانادا برخوردار است. روابط با مکزیک نیز عمیقاً درهم‌تنیده شده است، به‌طوری‌که در سال ۲۰۲۴ حدود ۸۰۰ میلیارد دلار کالا از مرز مکزیک و ایالات متحده منتقل شد و ایالات متحده بیش از ۴۷۵ میلیارد دلار محصولات مکزیک‌ای وارد نمود. چنین ارتباط اقتصادی، وابستگی‌های متقابل پیچیده‌ای را که در آمریکای شمالی وجود دارد، نشان می‌دهد که با دورنمای سیاسی شکل‌گرفته توسط دولت ترامپ، پیچیده‌تر شده است. در پاسخ به تعرفه‌ها و تهدیدات تجاری از سوی ایالات متحده، رهبران کانادا موضع دفاعی اتخاذ و برخی از وزیران از اقدامات تلافی‌جویانه و ترویج ناسیونالیسم کانادایی حمایت می‌نمایند.

واکنش منفی علیه سیاست تجاری ایالات متحده در افزایش احساسات ضد آمریکایی در میان کانادایی‌ها آشکار شده است، همان‌طور که در نظرسنجی فوریه ۲۰۲۵ نشان داد که ۹۱٪ از کانادایی‌ها مایل به کاهش اتکا به ایالات متحده به‌عنوان یک شریک تجاری هستند. جو سیاسی جنبش «کانادایی بخر» را تقویت نموده است که حاکی از تغییر در احساسات عمومی به سمت اولویت دادن به کالاهای داخلی بر واردات آمریکایی است. در جبهه ایالات متحده و مکزیک، به‌هم‌پیوستگی اقتصادی آن‌ها با وابستگی‌های متقابل مشخص شده است، به‌ویژه در گاز طبیعی و محصولات کشاورزی و ایالات متحده تأمین‌کننده قابل توجهی از هر دو به مکزیک است.

رابطه ایالات متحده و مکزیک، به دلیل تنش‌های تجاری مداوم به چالش کشیده شده است، زیرا هر دو کشور پیچیدگی‌های مشارکت اقتصادی خود را در میان پس‌زمینه‌ای از عدم قطعیت سیاسی و سیاست‌های تجاری در حال تحول می‌گذرانند. با پیشرفت جنگ تجاری ایالات متحده و چین، تئوری‌های ترجیح تجاری، مانند منفعت شخصی و جامعه‌گرایی، برای توضیح حمایت عمومی از چنین سیاست‌هایی پدیدار شدند. نگرانی‌های مربوط به عمل متقابل و انصاف به کانون بحث‌ها در مورد اثربخشی و پیش روی استراتژی‌های تجاری ایالات متحده تبدیل شده است. در پرتو چنین عواملی، افق تجارت آمریکای شمالی و پیامدهای آن بر روابط بین‌الملل همچنان در حال تکامل است.

۱. چارچوب نظری

اقتصاد سیاسی بین‌الملل شبکه‌ای از چانه‌زنی بین و درون دولت‌ها و بازار است. این چانه‌زنی است که تعیین‌کننده تولید، مبادله و توزیع ثروت و قدرت است که می‌تواند اشکال مختلفی به خود بگیرد (رضایی و تراپی، ۱۳۹۰: ۵). جنگ‌های تجاری تاریخچه‌ای طولانی و پیچیده دارند که اغلب منعکس‌کننده تنش‌های عمیق‌تر اقتصادی، سیاسی و ژئوپلیتیکی بین ملت‌ها هستند. نظریه‌های اقتصادی در مورد تجارت را می‌توان به‌طور کلی به نظریه‌های حامی تجارت آزاد و نظریه‌های طرفدار حمایت از تولیدات داخلی طبقه‌بندی نمود. طرفداران تجارت آزاد، تحت تأثیر متفکرانی مانند آدام اسمیت و دیوید ریکاردو، بر مزایای بازارهای آزاد و حداقل مداخله دولت در تجارت تأکید دارند. آن‌ها استدلال می‌کنند که تجارت آزاد با فراهم کردن امکان تخصص کشورها در مزیت‌های نسبی خود، کارایی را ارتقا داده و رشد اقتصادی را تقویت می‌نماید. در مقابل، نظریه‌های حمایت‌گرایی بر لزوم محافظت از صنایع داخلی در برابر رقابت خارجی استدلال می‌کنند.

طرفداران رویکرد حمایت‌گرایی ادعا می‌کنند که ابزارهایی مانند تعرفه‌ها، سهمیه‌ها و یارانه‌ها قادرند از صنایع نوپا و مشاغل محافظت نموده و امنیت ملی را حفظ نمایند. استدلال درخصوص صنایع نوپا بیان می‌دارد که بخش‌های نوظهور ممکن است برای رقابتی شدن در مقیاس جهانی به حمایت موقت نیاز داشته باشند، در حالی که نظریه تجارت استراتژیک بیان می‌کند که مداخله دولت می‌تواند به اصلاح شکست‌های بازار یاری رساند. جنگ‌های تجاری و سیاست‌های حمایت‌گرایانه به شکل روزافزونی به استراتژی‌های محوری در روابط اقتصادی جهانی تبدیل شده‌اند و بر جریان‌های تجاری، زنجیره‌های تأمین و ثبات کلی اقتصادی تأثیر می‌گذارند. نمونه‌های تاریخی قانون تعرفه اسموت-هاولی در دوران رکود بزرگ و اختلافات تجاری اخیر بین ایالات متحده و چین، ماهیت مخرب جنگ‌های تجاری را نشان می‌دهند، زیرا آن‌ها موجب تشدید تنش‌ها شده و عدم اطمینان را در بازارهای جهانی ایجاد می‌کنند.

ابزارهای حمایت‌گرایانه شامل سهمیه‌بندی است که مقدار کالاهای خاصی را که می‌توانند وارد شوند، محدود می‌کند. اگرچه ممکن است مزایای کوتاه‌مدتی داشته باشند، اما اغلب باعث تلافی‌گردیده و قادرند اثرات نامطلوبی برای مصرف‌کنندگان داشته باشند و تأثیر اقتصادی خالص را نامشخص نمایند. از نظر تاریخی، مرکانتیلیسم از قرن هفدهم تا هجدهم بر اندیشه اقتصادی غالب بود و از تعرفه‌های بالا بر واردات برای محافظت از صنایع داخلی و ترویج صادرات حمایت می‌نمود. رویکرد مذکور توسط کشورهایمانند انگلستان که برای حمایت از بخش‌های تولیدی خود تعرفه وضع می‌کردند، مشخص می‌شد، در حالی که نظریه‌های اقتصادی بعدی، مانند مزیت نسبی ریکاردو، در مباحث تجاری مدرن جایگاه برجسته‌ای پیدا نموده‌اند. برخی کشورها، به‌ویژه در شرق آسیا، یک استراتژی نئومرکانتیلیستی را دنبال کرده و بین ارتقای صادرات تهاجمی و کاهش کنترل شده موانع وارداتی برای پرورش صنایع داخلی تعادل برقرار می‌نمایند (Hung Kwant, 2019: 12).

یکی از محرک‌های اقتصادی اصلی پشت جنگ‌های تجاری، وجود عدم تعادل‌های تجاری، مانند کسری تجاری است. کسری تجاری زمانی رخ می‌دهد که یک کشور کالاهای بیشتری نسبت به صادرات خود وارد نموده و نگرانی‌هایی را در مورد رقابت‌پذیری صنایع داخلی ایجاد می‌کند. دولت‌هایی که با عدم تعادل در این زمینه مواجه هستند، ممکن است احساس نمایند که برای اجرای اقدامات حمایتی، از جمله تعرفه‌ها، برای تحریک تولید محلی و کاهش واردات، تحت فشار قرار گرفته‌اند. علاوه بر این، کاهش ارزش پول، تاکتیکی است که کشورها برای ارزان‌تر کردن صادرات و گران‌تر کردن واردات خود به کار می‌گیرند.

و اغلب به‌عنوان اقدامی متقابل در برابر تعرفه‌ها استفاده می‌شود. برای مثال، در سال ۲۰۱۹، چین به کاهش ارزش یوان خود برای جبران تعرفه‌های ایالات متحده متهم و این موضوع، نشان می‌دهد که چگونه دست‌کاری ارز می‌تواند تنش‌های تجاری را تشدید نماید.

کشورها ممکن است تصور کنند که منافع اقتصادی آن‌ها توسط رویه‌های تجاری ناعادلانه کشور دیگری تضعیف می‌شود. در پاسخ، دولت‌ها، موانع تجاری را به‌عنوان وسیله‌ای برای محافظت از صنایع داخلی و ایجاد شغل اعمال می‌کنند. وابستگی متقابل اقتصادهای مدرن تضمین می‌نماید که پیامدهای جنگ‌های تجاری فراتر از کشورهای مستقیماً درگیر گسترش یابد. ماهیت تلافی‌جویانه جنگ‌های تجاری اغلب سبب چرخه‌ای از اقدامات حمایت‌گرایانه می‌شود که ثبات اقتصادی جهانی را تضعیف نموده و کشورها با موانع تجاری خود به تعرفه‌ها پاسخ داده و در نتیجه تنش‌ها و عدم قطعیت اقتصادی را تشدید می‌نمایند (Spade, 2011: 30).

۲. جنگ‌های تعرفه‌ای در قرن نوزدهم

با فروپاشی شوروی و پایان نظام دوقطبی ایالات متحده آمریکا مدعی کسب جایگاه قدرت بلامنازع قدرتمندترین دولت در نظام بین‌الملل گردید، بازیگری که توانایی جهت‌دهی به قواعد و رویه‌های بین‌المللی را به‌تنهایی داراست (خانی و مسرور، ۱۳۹۶: ۱۵۹). جنگ‌های تجاری در ایالات متحده از سال‌های اولیه تأسیس این کشور آغاز گردید و اعمال تعرفه‌ها نقش اساسی در شکل دادن به چشم‌اندازهای اقتصادی و سیاسی ایالات متحده داشتند. تعرفه ۱۷۸۹ یکی از اولین تعرفه‌های مهم بود که مدت کوتاهی پس از تصویب قانون اساسی ایالات متحده وضع گردید. هدف تعرفه ۱۷۸۹، تأمین بودجه دولت جدید و حمایت از صنایع نوپای آمریکایی بود که زمینه را برای سیاست‌های اقتصادی آینده فراهم نمود (Enhrlich, 2012). با این حال، تنش‌هایی را بین تولیدکنندگان شمالی که از اقدامات حمایتی سود می‌بردند و کشاورزان جنوبی که تحت فشار قیمت‌های بالاتر کالاهای وارداتی بودند، ایجاد کرد.

در سال ۱۸۲۸، تعرفه ۱۸۲۸ که به‌عنوان «تعرفه مکروهات» نیز شناخته می‌شد، وضع گردید. چنین اقدامی، تعرفه کالاهای وارداتی را به میزان بسیار زیادی افزایش داد تا از صنایع شمالی در برابر رقابت خارجی محافظت نماید (Findlay & O'Rourke, 2007). جنوب به‌شدت با این تعرفه مخالفت کرد، زیرا به‌طور نامتناسبی بر اقتصاد آن‌ها تأثیر گذاشت و سبب افزایش قیمت کالاهای شد. درگیری بر سر این تعرفه شکاف فزاینده بین ایالت‌های شمالی و جنوبی را برجسته نمود و زمینه را برای مناقشات سیاسی بیشتر فراهم کرد که در نهایت به تنش‌های مقطعی کمک کرد که در جنگ داخلی به اوج خود می‌رسید. تعرفه موریل که در سال ۱۸۶۱ تصویب شد، لحظه ارزنده دیگری را در تاریخ تعرفه‌های ایالات متحده رقم زد. در حالی که تعرفه برای دولت اتحادیه درآمد ایجاد کرد و صنایع شمالی را تقویت نمود، باعث شکاف اقتصادی بین شمال و جنوب گردید.

اگرچه تعرفه اسموت هاوولی در سال ۱۹۳۰ اغلب به‌عنوان بارزترین نمونه از سیاست‌های تجاری حمایتی که سبب آشفتگی اقتصادی می‌شود، موردنظر قرار گرفت، اما ریشه‌های آن را می‌توان در بحث‌های تعرفه‌های اولیه قرن نوزدهم جستجو کرد. تعرفه که در زمان شروع رکود بزرگ وضع شد، در تلاش برای محافظت از مشاغل آمریکایی، به‌ویژه در کشاورزی، عوارض بر بیش از ۲۰۰۰۰ کالای وارداتی را تقریباً ۲۰ درصد افزایش داد. تعرفه به‌جای تسکین، نتیجه معکوس داد و باعث واکنش تلافی‌جویانه سایر کشورها شد و سبب کاهش قابل توجه تجارت بین‌المللی گردید که طی سال‌های بعد ۶۵ درصد کاهش یافت. سیاست‌ها در نهایت باعث کاهش تجارت جهانی، افزایش تورم و نیز تقویت دلار شد (Irwin, 2002: 3-4). استفاده از تعرفه به‌عنوان ابزاری برای پیشبرد اهداف سیاسی و اقتصادی می‌تواند در عملکرد بسیاری از رؤسای جمهور ایالات متحده مشاهده شود (Fordham, 2017: 10-15).

در اواسط قرن بیستم، سازمان‌هایی مانند انجمن ملی تولیدکنندگان با نفوذ در واشنگتن، از سیاست‌هایی حمایت نمودند که به نفع منافع آن‌ها بود. فضای لابی‌گری همچنان بر مذاکرات تجاری و اجرای توافقات تجاری مختلف تأثیر گذاشته است (Baldwin, 1985: 10-14). واضح است که وقتی یکی از قدرتهای اقتصادی جهان از چارچوب‌های بین‌المللی فاصله گیرد،

دشوار است سایر کشورها تابع قوانین و مقررات باقی بمانند (Suleiman, 2022: 16-18).

۳. دلایل سیاسی جنگ تجاری علیه چین، کانادا و مکزیک

چین مهم‌ترین بازیگر بریکس محسوب شده و این گروه‌بندی، سرشتی چین محور دارد. تغییر محیط بین‌الملل، تقویت هویت بین‌المللی، افزایش قدرت اثرگذاری و چانه‌زنی و رویارویی با تصویر منفی از چین، از جمله مهم‌ترین اهدافی هستند که چین از رهگذر همکاری با بریکس پی‌جویی می‌نماید (سلیمان پور و مولایی، ۱۳۹۲: ۱۶-۱۸). قدرت‌یابی چین و جلوه‌گر شدنش در قامت و قواره قدرتی بزرگ و نقش بنیادین آن در سیاست بین‌الملل محل مناقشه نیست (چگنی‌زاده، ۱۳۸۶: ۳۶). چین در دهه‌های اخیر اقدام به نوسازی در ارتش و نیروهای نظامی خود نموده است. چه از نظر فناوری تسلیحاتی و چه از نظر سازمان نیروهای دفاعی دست به ابداعات نوینی زده است (کندی، ۱۳۸۵: ۶۲۳). رقابت اقتصادی یکی از دلایل کلیدی در شکل‌گیری جنگ تجاری بین ایالات متحده و چین به شمار می‌رود. جنگ تجاری آمریکا علیه چین در دولت ترامپ آغاز شد و بر معادلات سیاسی و اقتصادی جهان تأثیر زیادی گذاشت (زاهدی خطیر و صالحی، ۱۴۰۱: ۱۳۳).

از اوایل دهه ۲۰۰۰، چین به‌عنوان یک قدرت اقتصادی نوظهور توانست با رشد سریع خود به یکی از بزرگ‌ترین اقتصادهای جهان تبدیل شود. موقعیت یادشده، نه‌تنها برای اقتصاد چین، بلکه برای ایالات متحده، به‌ویژه به‌عنوان یک رقیب، از جوانب مختلف چالش‌برانگیز بود. ترامپ در سخنان خود بارها به موضوع مذکور، اشاره نمود که چین با استفاده از سیاست‌های اقتصادی ناعادلانه‌ای مانند تحصیل بر روی دستمزدهای پایین و سیاست‌های یارانه‌ای در حال رقابت با صنایع آمریکایی بود. ترامپ در مبارزات انتخاباتی خود، مشکلات نابرابری در تجارت را برجسته نمود و بر این عقیده بود که ایالات متحده در معامله با چین ضربه خورده و صدها هزار شغل از دست داده است. او یکی از بزرگ‌ترین انتقادات خود را به چین به‌دلیل «سرقت» اقتصادی و تکنولوژیک معطوف کرد و بر این اعتقاد بود که به‌واسطه سیاست‌های غیرمنصفانه چین، قدرت رقابتی ایالات متحده به‌شدت تضعیف گردیده است. تفاهم‌نامه‌ای که استراتژی‌های تجاری با چین را با هدف مبارزه با دست‌کاری ارزی و تقویت حمایت از مالکیت معنوی ترسیم می‌کند، نشان‌دهنده تمرکز بر امنیت اقتصادی ملی به قیمت نادیده گرفتن سیستم‌های تجاری چندجانبه است (Goswami, 2020: 25-27).

رقابت اقتصادی به‌تدریج به یک جنگ تجاری تبدیل و ترامپ با راهبرد سخت‌گیری، دربردارنده تعرفه‌های تجاری بالا (تا ۲۵ درصد) بر روی کالاهای چینی، تلاش نمود تا حق خود را به‌عنوان یک قدرت اقتصادی در سطح جهانی حفظ کند. سرقت مالکیت معنوی یکی از موضوعات اصلی در بستر روابط اقتصادی آمریکا و چین به شمار می‌آید. ترامپ و اعضای دولتش به‌طور مکرر به این موضوع اشاره نمودند که چین از طریق روش‌های غیرقانونی از جمله کپی‌برداری و نقض حقوق معنوی، فناوری‌های آمریکایی را به دست آورده است. ادعای ترامپ به‌ویژه در زمینه فناوری‌های پیشرفته مانند هوش مصنوعی، نانو تکنولوژی و بیوتکنولوژی شدیداً تحت تأکید قرار گرفت. به‌عنوان مثال، نگرانی در خصوص سرقت اطلاعات و تکنولوژی از جانب چین به‌ویژه در مورد شرکت‌های آمریکایی به اوج خود رسید و ترامپ با وضع تعرفه‌های تجاری سعی در جبران چنین وضعیتی داشت.

با توجه به گزارشی که در سال ۲۰۱۸ توسط دفتر هماهنگی تجارت ایالات متحده منتشر گردید، تخمین زده می‌شود که چین سالانه حدود ۳۰۰ میلیارد دلار از طریق سرقت مالکیت معنوی به اقتصاد ایالات متحده خسارت وارد می‌کند. انتشار گزارش دفتر هماهنگی تجارت ایالات متحده، در حقیقت تسهیل‌گر نوعی نگرش عمومی در ایالات متحده نسبت به چین و زمینه‌ساز نابسامانی در روابط اقتصادی و تجاری چین و ایالات متحده گشت. ترامپ می‌کوشید با اتخاذ موضعی قوی در برابر چین، به شفاف‌سازی و ارائه یک چارچوب منسجم برای مذاکرات اقتصادی بپردازد. نگرش نابرابر ترامپ به تجارت بین‌المللی نیز یکی از عواملی است که به تشدید جنگ تجاری انجامید. نرخ‌های بالای تعرفه، حمایت از صنایع داخلی و اظهارات انتقادی نسبت به توافقاتی تجاری پیشین، همه در این منظر قابل تفسیر هستند.

ترامپ همواره بر این باور است که توافقاتی تجاری پیشین، به‌ویژه توافق نفتا، فقط به نفع کشورهای دیگر بوده و به ضرر

منافع ایالات متحده است. او با استناد به تجارب پیشین، به این نتیجه رسید که چین و کشورهای دیگر از پایین بودن دستمزدها و سیاست‌های غیرمنصفانه برای رقابت استفاده می‌کنند. به همین دلیل، او تصمیم به اتخاذ سیاست‌های تجاری محافظتی و سنتی در راستای حفظ مشاغل و صنایع آمریکایی گرفت. از سوی دیگر، این نگرش نامتقارن به تجارت به جنبه‌های فرهنگی و اجتماعی نیز ارتباط داشت. ترامپ سعی کرد تصویر «چین به‌عنوان دشمن» را در رسانه‌ها و افکار عمومی تقویت نموده و با این تاکتیک احساس ملی‌گرایی را در جامعه تقویت نماید. جنگ تجاری نه تنها ابعاد اقتصادی و تجاری را تحت تأثیر قرار داد، بلکه موجب تغییرات اساسی در سیاست داخلی و خارجی ایالات متحده نیز گردید. نارضایتی‌هایی که از وضعیت اقتصادی ناشی از جهانی‌سازی به وجود آمده بود، احساسات ملی‌گرایانه و محافظه‌کارانه را در میان رأی‌دهندگان تقویت نمود.

ترامپ با به‌کارگیری این احساسات و انتقادات نسبت به سیاست‌های تجاری پیشین، توانست حمایت گروه‌های خاصی را در جامعه جلب کند. چین همواره با تصریح بر این امر که کشورهای منطقه می‌توانند مشکلات منطقه‌ای خود را در قالب همگرایی منطقه‌ای حل کنند، تلاش کرده است تا بدین‌وسیله مانع گسترش حضور و نفوذ هرچه بیشتر ایالات متحده در منطقه به بهانه مبارزه با تروریسم شود (حاجی‌یوسفی و الوند، ۱۳۸۷: ۱۸۰-۱۸۱).

توافق نفتا که در سال ۱۹۹۴ به امضای ایالات متحده، کانادا و مکزیک رسید، یکی از اساسی‌ترین توافقات تجاری قرن بیستم بود. توافق نفتا نه تنها سبب کاهش تعرفه‌ها و تسهیل تجارت میان این کشورها شد، بلکه زمینه‌ساز ادغام اقتصادی بیشتری در آمریکای شمالی بود. تا اواخر دهه ۲۰۱۰، توافق نفتا به‌عنوان نشانه‌ای از موفقیت جهانی‌سازی مورد توجه قرار داشت. دولت ترامپ از چنین تفکراتی استفاده و بر لزوم اصلاح توافق نفتا تأکید نمود. ترامپ در جریان کارزار انتخاباتی‌اش بارها به انتقاد از نتیجه‌های منفی توافق نفتا برای کارگران آمریکایی پرداخت و ادعا کرد که توافق نفتا باعث از بین رفتن شغل‌های آمریکایی در بخش تولید و خدمات گردیده است. او مدعی بود که مشکلات اقتصادی ناشی از جهانی‌سازی باید مورد توجه قرار گیرد و ایالات متحده باید در برابر آن‌ها هوشیار باشد. با به قدرت رسیدن ترامپ، او نتایج مذاکرات جدید را به‌عنوان بخشی از تلاش‌های خود برای بهبود وضعیت اقتصادی و مشارکت کارگران آمریکایی معرفی نمود.

مذاکرات باعث شکل‌گیری «توافق ایالات متحده، مکزیک و کانادا» شد. توافق جدید، با وجود اینکه در برخی زمینه‌ها اصلاحاتی نسبت به نفتا ایجاد کرده بود، هنوز در سطح بسیار انتقادی مورد ارزیابی قرار می‌گرفت. بسیاری از کارشناسان و منتقدان معتقد بودند که این توافق در واقع به نابرابری‌های جدیدی که در عرصه تجارت وجود داشت، پاسخ نمی‌دهد (Swanson, 2022).

ترامپ به‌عنوان یک چهره ملی‌گرا، از نارضایتی‌ها و نگرانی‌ها در مورد روندهای اقتصادی و اجتماعی بهره‌برداری کرد. او با ادبیاتی آتشین علیه جریان‌های جهانی‌سازی و توافقات بین‌المللی، سعی نمود حس ملی‌گرایی را در میان پایگاه اجتماعی خود تقویت کند. ملی‌گرایی به او اجازه داد تا سیاست‌های تجاری جدیدی را ایجاد کند که برای برخی از رأی‌دهندگان جذاب و الهام‌بخش بود. تنش‌های سیاسی و اجتماعی در ایالات متحده و تأثیر آن‌ها بر تصمیمات تجاری ترامپ نهایتاً به‌عنوان یکی از عوامل حیاتی در جنگ تجاری مطرح گردیده است. ترامپ با بهره‌برداری از نارضایتی‌های عمومی، اشکال جدیدی از سیاست‌های اقتصادی را به نام «حفاظت از کارگران آمریکایی» به راه انداخت.

سیاست‌ها تأثیرات عمیقی بر روابط تجاری ایالات متحده با کشورهای همسایه، به‌ویژه کانادا و مکزیک داشت و به دلیل تقابل‌های شدید در مذاکرات تجاری، ممکن است پیامدهای طولانی‌مدتی داشته باشد. از سوی دیگر، ناکامی در برطرف نمودن چالش‌های اقتصادی و اجتماعی به تنش‌های بین‌المللی منجر و انتقادات شدیدی از سوی دیگر کشورها، حتی از کشورهای هم‌پیمان ایجاد نمود. بسیاری از کشورها نگران بودند که ملی‌گرایی اقتصادی ترامپ به سایر کشورهای دنیا تسری یابد و منجر به اعمال تعرفه‌های بالا گردد (Lee, 2020: 338).

جنگ تجاری دونالد ترامپ علیه چین، کانادا و مکزیک ناشی از ترکیبی از عوامل سیاسی، اقتصادی و استراتژیک بود. یکی از انگیزه‌های اصلی، تمایل به منحرف کردن توجه عمومی از چالش‌های داخلی، به‌ویژه هرج و مرج سیاست‌های اقتصادی در دولت او بود. سیاست‌های تجاری تهاجمی ترامپ، از جمله اعمال تعرفه‌ها، به‌عنوان ابزاری برای محافظت از مشاغل و صنایع

آمریکایی تدوین گردیده بود، بنابراین با پایگاه سیاسی او طنین‌انداز شد و هدف آن تحکیم حمایت در میان رأی‌دهندگان بود که نگران تأثیر جهانی‌شدن بر اقتصادهای محلی بودند. دولت ترامپ موضعی تقابلی در قبال چین اتخاذ نمود و رویه‌های اقتصادی آن را تهدیدی برای منافع ایالات متحده دانست.

اقدامات انجام‌شده شامل تشدید کنترل صادرات، به چالش کشیدن شرکت‌های فناوری چینی و مقابله با طرح‌هایی مانند طرح کمر بند و جاده بود. موضع تهاجمی بخشی از یک استراتژی گسترده‌تر برای اعمال سلطه ایالات متحده در تجارت بین‌المللی و نشان دادن گسست از هنجارهای دیپلماتیک پیشین بود که بر رویکرد حاصل جمع صفر در مذاکرات تجاری تأکید داشت. تغییر نام مناطق جغرافیایی و برچسب‌گذاری کارتل‌های مکزیک به‌عنوان سازمان‌های تروریستی، چارچوب نظامی‌گرایانه و ملی‌گرایانه دولت از روابط تجاری را در چارچوب امنیت ملی بیش از پیش برجسته نمود. ظهور ملی‌گرایی اقتصادی نیز بر سیاست‌های تجاری ترامپ تأثیر گذاشت. مخالفت داخلی با توافق‌نامه‌های تجاری قبلی، مانند نفتا، زمینه مساعدی را برای رهبران سیاسی ایجاد کرد تا از احساسات ضد جهانی‌شدن بهره‌برداری کنند. تعرفه‌های دولت ترامپ که به‌عنوان ابزاری برای محافظت از تولیدات ایالات متحده دیده می‌شوند، با ادعاهای مربوط به وضعیت اضطراری ملی مربوط به کسری تجاری توجیه شدند.

۴. حجم مبادلات تجاری آمریکا و چین در دوره ترامپ

روابط تجاری بین ایالات متحده و چین در طول دولت ترامپ دستخوش تغییرات بسیاری گردید که با آغاز جنگ تجاری در ژانویه ۲۰۱۸ مشخص شد. درگیری زمانی آغاز گردید که رئیس‌جمهور دونالد ترامپ، تعرفه‌ها و سایر موانع تجاری را بر کالاهای چینی اعمال نمود و به مسائل طولانی‌مدت مانند شیوه‌های تجاری ناعادلانه و سرقت مالکیت معنوی اشاره کرد. منطق پشت این اقدامات رسیدگی به کسری تجاری بین دو کشور و تحت فشار قرار دادن چین برای گرفتن امتیازات اقتصادی از جمله انتقال اجباری فناوری آمریکایی به شرکت‌های چینی بود. پس از تعرفه‌های اولیه ترامپ، چین با اعمال تعرفه‌های خود بر کالاهای آمریکایی تلافی نمود، تنش‌ها را تشدید کرد و زنجیره‌های تأمین جهانی را تحت تأثیر قرار داد.

جنگ تجاری سبب کاهش قابل توجه حجم تجارت بین دو کشور شد، زیرا کسب‌وکارها شروع به ارزیابی مجدد استراتژی‌های تجاری خود در میان عدم قطعیت درگیری‌های جاری نمودند. تا سال ۲۰۲۱، ۸٫۶ درصد از صادرات ایالات متحده و ۱۷٫۹ درصد از واردات ایالات متحده به چین مرتبط بود که نشان‌دهنده وابستگی متقابل زیادی است که روابط اقتصادی آن‌ها را قبل از جنگ تجاری مشخص می‌کرد. در تلاش برای مذاکره برای یک قطع‌نامه، دو طرف در ژانویه ۲۰۲۰ به یک توافق فاز یک دست یافتند که هدف آن کاهش بخشی از تنش‌ها و تعیین تعهدات برای افزایش خرید کالاهای آمریکایی از چین بود. با این وجود، بسیاری از مسائل اصلی حل‌نشده باقی ماندند که سبب ادامه اصطکاک در روابط ایالات متحده و چین گردید. تأثیر جنگ تجاری فراتر از تجارت دوجانبه بود و بر بازارهای مالی و اقتصاد جهانی تأثیر گذاشت.

از آنجایی که دولت ترامپ سیاست تجاری تهاجمی‌تری را دنبال می‌نمود، اهداف تجارت ایالات متحده و چین به‌طور غیر قابل برگشتی تغییر کرد و زمینه را برای اختلافات و مذاکرات مداوم در سال‌های بعد فراهم نمود. حجم تجارت بین ایالات متحده و چین در طول دولت ترامپ نوسانات بسیاری را تجربه کرد که عمدتاً تحت تأثیر اعمال تعرفه‌ها و سیاست‌های تجاری قرار داشت. از ژانویه ۲۰۱۷ تا نوامبر ۲۰۲۴، ارزش کل کالاهای مبادله شده بر اساس تورم بین این دو کشور الگوهای متمایزی را نشان داد که با دوره‌هایی از تشدید تعرفه‌ها و تنش‌های تجاری که در دوره پرزیدنت ترامپ آغاز گردید. داده‌های بخش آمار سازمان ملل متحد نشان می‌دهد که سطح تجارت دوجانبه به‌طور قابل توجهی تحت تأثیر تعرفه‌های اعمال‌شده در دوره ریاست جمهوری ترامپ قرار گرفته است. کسری تجاری ایالات متحده با چین همچنان به‌عنوان نقطه کانونی بحث و سیاست باقی مانده است، زیرا این کشور در طول همه‌گیری به‌طور موقت باریک شد، اما پس از آن به روند قبلی خود بازگشت.

وضع تعرفه‌ها در اواسط سال ۲۰۱۸ باعث ایجاد واگرایی در شاخص‌های تجاری گردید، به‌طوری که صادرات و واردات ایالات متحده از چین نمایانگر روند کاهشی بود، در حالی که تجارت با سایر نقاط جهان ثبات بیشتری را نشان داد. شاخص کل

تجارت دوجانبه با چین از ارزش خنثی ۱۰۰ در ژوئن ۲۰۱۸ شروع شد و به حدود ۷۹ کاهش یافت که نشان‌دهنده کاهش حجم تجارت است. تعرفه‌های وضع‌شده در طول جنگ تجاری به پیامدهای اقتصادی بسیاری انجامید. بر طبق مطالعه‌ای که در ژانویه ۲۰۲۲ انجام گرفت، ضرر صادرات مستقیم ناشی از تعرفه‌های تلافی‌جویانه را در حدود ۲۷ میلیارد دلار از سال ۲۰۱۸ تا ۲۰۱۹ تخمین زد. ارزیابی‌های انجام‌شده توسط کمیسیون تجارت بین‌المللی ایالات متحده در ماه مه ۲۰۲۳ تأیید نمود که تعرفه‌های فولاد، آلومینیوم و چین تقریباً به‌طور کامل به مصرف‌کنندگان آمریکایی منتقل گردیده و سبب افزایش قیمت‌ها و تعدیل در سطوح تولید در صنایع مختلف شده است.

کشورهایی مانند ویتنام، مکزیک و تایوان افزایش صادرات را تجربه نمودند، زیرا به منابع جایگزین برای شرکت‌هایی تبدیل شدند که به دنبال دور زدن تعرفه‌های اعمال‌شده بر کالاهای چینی هستند. در دوران ترامپ، تغییرات قابل توجهی در سیاست تجاری بین ایالات متحده و چین با تأکید بر تعرفه‌ها و اقدامات نظارتی با هدف تغییر شکل دادن به پویایی تجارت مشخص گردید. رویکرد دولت ترامپ بر نگرانی‌های امنیت ملی، به‌ویژه در مورد مهاجرت غیرقانونی و هجوم فنتانیل که بر اعمال تعرفه‌های جدید بر شرکای تجاری کلیدی، از جمله چین تأثیر گذاشت، متمرکز بود. دستور کار تعرفه‌های دولت ترامپ با افزایش پیشنهادی واردات از چین با هدف پرداختن به شیوه‌های تجاری ناعادلانه و تقویت تولید داخلی، تغییری اساسی را به سمت سیاست‌های تجاری حمایتی نشان داد.

در کنار تعرفه‌ها، دولت کنترل‌های صادراتی سخت‌گیرانه‌ای را با هدف حفاظت از منافع فناوری ایالات متحده اعمال نمود. در دسامبر ۲۰۱۹، ایالات متحده و چین به یک توافق تجاری «فاز اول» دست یافتند که هدف آن تنش‌زدایی تجاری بود و شامل تعهدات چین برای خرید بیشتر کالاهای آمریکایی بود. با این حال، این توافق به دلیل نداشتن اقدامات قابل اجرا مورد انتقاد قرار گرفت و دولت استدلال نمود که چین به‌طور کامل به تعهدات خود عمل نکرده است. افزایش تنش آمریکا با اتحادیه اروپا، علاوه بر رقابت با چین، موجب می‌شود دوسوم تجارت این دو کشور رقیب، تابع قوانین سازمان تجارت جهانی نباشد که این، خود می‌تواند به سقوط این نهاد و نیز افزایش تورم جهانی منجر شود (Mishra & Karthik, 2020: 4-7).

۵. حجم مبادلات تجاری آمریکا و کانادا در دوره ترامپ

از نظر تاریخی، روابط تجاری بین ایالات متحده و کانادا با موافقت‌نامه تجارت آزاد کانادا و ایالات متحده مشخص گردید که در ۱ ژانویه ۱۹۸۹ لازم‌الاجرا شد. توافق‌نامه با هدف حذف تعرفه‌ها و کاهش موانع غیر تعرفه‌ای بود و یکی از اولین مواردی بود که به تجارت خدمات پرداخت و چارچوبی برای حل و فصل اختلافات تجاری ایجاد کرد. در سال ۱۹۹۴، توافق‌نامه تجارت آزاد آمریکای شمالی (فتا) اجرا شد که شبکه تجاری را به مکزیک گسترش داد و تجارت بدون تعرفه بین سه کشور را تسهیل نمود. توافق‌نامه تجارت آزاد آمریکای شمالی، وابستگی متقابل اقتصاد ایالات متحده و کانادا را تقویت و کانادا را به دومین شریک تجاری ایالات متحده تبدیل نمود. کانادا، ۱۴٫۴ درصد از کل تجارت ایالات متحده در سال ۲۰۲۴ را به خود اختصاص داد.

ایالات متحده بیش از ۲۹۳ میلیارد دلار کالا به کانادا صادر نمود، در حالی که واردات در مجموع نزدیک به ۳۴۴ میلیارد دلار بود که نشان‌دهنده یک سیستم تجاری بسیار یکپارچه است. در ۳۰ نوامبر ۲۰۱۸، ایالات متحده، کانادا و مکزیک توافق‌نامه کانادا-ایالات متحده-مکزیک را امضا کردند که بسیاری از مفاد فتا را حفظ نمود و در عین حال قوانین جدیدی را در مورد تجارت دیجیتال و تولید خودرو معرفی کرد. با این حال، دولت ترامپ همچنین چالش‌هایی از جمله اعمال تعرفه بر فولاد و آلومینیوم کانادا را به وجود آورد که کانادا را بر آن داشت تا با اعمال تعرفه بر واردات مختلف از ایالات متحده مقابله به‌مثل کند. مشخصه این دوره هم تداوم روابط تجاری عمیق و هم تنش‌هایی بود که ثبات توافقات موجود را تهدید می‌نمود. حجم تجارت بین ایالات متحده و کانادا در دوره دولت ترامپ با نوسانات زیادی تحت تأثیر سیاست‌های مختلف اقتصادی و عوامل خارجی مشخص می‌شود. تحلیل‌گران گزارش دادند که انتظار می‌رود مازاد تجاری کانادا به حدود ۱٫۲۸ میلیارد دلار برسد که نوسانات ناشی از سفارش‌های اولیه شرکت‌ها در اوایل سال ۲۰۲۵ است (Abelson & Lajeunesse, 2020: 3-5).

کل صادرات از کانادا افزایش قابل توجهی را تجربه کرد و در ژانویه ۲۰۲۵ با ۵٫۵ درصد افزایش به رکورد ۷۴٫۵ میلیارد دلار رسید، پس از افزایش ۶ درصدی در ماه قبل. رشد صادرات به‌ویژه در بخش وسایل نقلیه موتوری و قطعات قابل توجه بود که

بیش از ۱۲ درصد افزایش همراه با افزایش ۴٫۸ درصدی در صادرات محصولات انرژی داشته است. داده‌های تجاری هر دو کشور با به‌روزرسانی‌هایی که منعکس‌کننده چشم‌انداز اقتصادی در حال تحول است، با دقت ردیابی می‌شوند. در ۲۰ ژانویه ۲۰۱۷، اندکی پس از روی کار آمدن، پرزیدنت ترامپ دستور بازنگری در شیوه‌های تجاری موجود را صادر کرد که نمایانگر آغاز دورانی است که با سیاست تجاری «اول آمریکا» با هدف تغییر شکل منظره تجاری با کشورهای همسایه، به‌ویژه کانادا و مکزیک مشخص گردیده است. یکی از راهبردهای بارز سیاست تجاری ترامپ، اعمال تعرفه‌هایی بود که با نگرانی‌های امنیت ملی و نیاز به رسیدگی به مهاجرت غیرقانونی و جریان فتنانیل به ایالات متحده توجیه می‌شد.

قابل ذکر است که ترامپ در ۱ فوریه ۲۰۲۵ تعرفه ۲۵ درصدی بر واردات از کانادا و مکزیک را اعلام و در عین حال تعرفه ۱۰ درصدی بر کالاها از چین نیز اعمال کرد. اگرچه این تعرفه‌ها در ابتدا به دلیل توافقات انجام‌شده با کانادا و مکزیک متوقف گردید، اما قرار بود مدت کوتاهی پس از آن از سر گرفته شود که نمونه‌ای از موضع تهاجمی دولت در مورد تجارت است. مذاکره مجدد در مورد توافق‌نامه تجارت آزاد آمریکای شمالی (نفتا) با امضای توافق‌نامه ایالات متحده-مکزیک-کانادا در ۲۹ ژانویه ۲۰۲۰ به اوج خود رسید. دولت ترامپ پیش‌بینی نمود که این توافق تقریباً ۶۰۰۰۰۰ شغل ایجاد و ۲۳۵ میلیارد دلار به اقتصاد ایالات متحده تزریق می‌نماید و از این طریق نشان‌دهنده یک جزء کلیدی استراتژی اقتصادی ترامپ است.

توافق‌نامه ایالات متحده-مکزیک-کانادا با هدف رسیدگی به مسائل مختلف، از جمله استانداردهای کار و تجارت دیجیتال، نشان‌دهنده تمرکز دولت بر بهبود شرایط تجارت برای کارگران آمریکایی بود. با وجود پیش‌بینی‌های خوش‌بینانه دولت، تأثیر واقعی اقتصادی تعرفه‌ها و توافق‌نامه ایالات متحده-مکزیک-کانادا موضوع مورد مناقشه بوده است. منتقدان بیان می‌کنند که تعرفه‌ها، به‌ویژه آن‌هایی که بر کانادا و مکزیک تحمیل شده‌اند، به دلیل ماهیت به‌هم‌پیوسته اقتصادها، بعید است به هدف مورد نظر خود یعنی کاهش کسری تجاری دست یابند. شرکت‌ها مجبور بوده‌اند به سرعت با محیط تجاری در حال تغییر سازگار شوند و ضمن ارزیابی اثرات بالقوه بر زنجیره تأمین خود، پیچیدگی‌های ایجادشده توسط اقدامات تعرفه‌ای و اقدامات متقابل را بررسی کنند. تأثیر اقتصادی تعرفه‌ها در دوران ترامپ بر روابط تجاری ایالات متحده و کانادا قابل توجه و چندوجهی بوده است.

دو سناریو با استفاده از چارچوب پروژه تحلیل تجارت جهانی برای ارزیابی عواقب تعرفه ۲۵ درصدی اعمال‌شده توسط ایالات متحده بر واردات از کانادا و مکزیک مدل گردیده است. در سناریوی اول، ایالات متحده این تعرفه‌ها را بدون تلافی اعمال می‌کند، در حالی که سناریوی دوم شامل اعمال تعرفه‌های تلافی‌جویانه از کانادا و مکزیک است. اجرای تعرفه‌ها رشد تولید ناخالص داخلی ایالات متحده را تا حدود ۰٫۲۵ درصد کاهش می‌دهد. اگر کانادا و مکزیک با تعرفه‌های خود پاسخ دهند، این کاهش قادر است از ۰٫۳ درصد فراتر رود. با برآورد تولید ناخالص داخلی ایالات متحده ۲۳٫۵ تریلیون دلار در سال ۲۰۲۴، این کاهش به ضرر احتمالی حدود ۴۵ میلیارد دلار در میان‌مدت تبدیل می‌گردد.

در مقابل، زیان اقتصادی برای کانادا و مکزیک حدود ۱٫۱۵ درصد از تعرفه‌های ایالات متحده تخمین زده می‌شود که با اعمال تعرفه‌های متقابل می‌تواند به بیش از ۳ درصد افزایش یابد. تعرفه‌ها سبب انقباض بسیاری در صادرات در بخش‌های مختلف شده است که بر اشتغال و دستمزدها تأثیر می‌گذارد. صنایعی که به‌شدت در زنجیره تأمین آمریکای شمالی ادغام گردیده‌اند، مانند بخش خودرو، به دلیل افزایش هزینه‌ها و پیچیدگی‌های تأمین قطعات از طریق مرزها، با اختلالات عمیقی روبرو هستند. به‌عنوان مثال، صنعت خودروی ایالات متحده به‌ویژه آسیب‌پذیر است، زیرا به زنجیره‌های تأمین به‌موقع متکی است که تحت فشار تعرفه‌ها کارآمدتر می‌شوند.

گزارش آکسفورد اکونومیکس نشان می‌دهد که تعرفه‌های کل می‌تواند سبب «رکود کم‌عمق» در ایالات متحده شود، در حالی که برخی از بخش‌ها رونق می‌گیرند در حالی که برخی دیگر به‌شدت آسیب می‌بینند. یک مثال قابل توجه شامل اقتصاد کانادا است که در صورت تداوم تعرفه‌های ۲۵ درصدی، تخمین زده می‌شود که ۱۶۰۰۰۰ شغل تنها در کبک از بین برود. احتمالاً بخش‌های خودرو، نساجی و پوشاک به دلیل وابستگی به صادرات و مواد وارداتی، اثرات نامطلوبی را تجربه کنند. صنایعی که عمدتاً کالاهای خام صادر می‌کنند، ممکن است به دلیل توانایی آن‌ها در جذب مؤثرتر هزینه‌های تعرفه، اختلال کمتری را تجربه کنند. دولت دونالد ترامپ مدعی است که این تعرفه‌ها از صنایع و تولید ملی آمریکا محافظت می‌کند، وابستگی به

کالاهای خارجی را کاهش می‌دهد (Macdonald, 2020: 7).

۶. حجم مبادلات تجاری آمریکا و مکزیک در دوره ترامپ

روابط تجاری بین ایالات متحده و مکزیک از اوایل قرن نوزدهم به‌طور قابل توجهی تکامل یافته است که با دوره‌هایی از همکاری و تنش مشخص می‌شود. پس از استقلال مکزیک در سال ۱۸۲۱، تجارت شروع به رشد کرد، اگرچه اغلب به دلیل اختلافات سیاسی، مانند جنگ مکزیک و آمریکا (۱۸۴۶-۱۸۴۸) که سبب تلفات سرزمینی قابل توجهی برای مکزیک شد، از جمله کالیفرنیا، آریزونا و نیومکزیکو امروزی مختل گردید. در نیمه دوم قرن بیستم، به‌ویژه پس از جنگ جهانی دوم، تجارت بین دو کشور شروع به رونق نمود. ایجاد موافقت‌نامه عمومی تعرفه‌ها و تجارت در سال ۱۹۴۷ یک لحظه تاریخی بود، زیرا تعهد جهانی به کاهش موانع تجاری را تقویت کرد. در دهه ۱۹۸۰، اصلاحات اقتصادی در مکزیک که در زمان رئیس‌جمهور میگل دلا مادرید آغاز گردید، با هدف انتقال کشور به سمت یک اقتصاد بازتر و بازارمحور بود. تغییر در این خصوص، پایه و اساس قراردادهای تجاری رسمی شد که در نهایت به توافق‌نامه تجارت آزاد آمریکای شمالی (نفتا) در سال ۱۹۹۴ منجر گردید.

چشم‌انداز تجارت ایالات متحده و مکزیک بار دیگر در دوران دولت ترامپ تغییر نمود که مذاکره مجدد برای توافقات تجاری را به نفع منافع ایالات متحده در اولویت قرار داد. یکی از نتایج مهم این دوره، تصویب توافق‌نامه ایالات متحده-مکزیک-کانادا بود که هدف آن افزایش محتوای منطقه‌ای در تولید و تضمین این بود که تنها تولیدکنندگانی که از مقادیر کافی از مواد ایالات متحده یا آمریکای شمالی استفاده می‌کنند از رفتار تعرفه ترجیحی بهره‌مند شوند. توافق‌نامه ایالات متحده-مکزیک-کانادا قوانین قوی مبدأ را معرفی کرد، آستانه حداقل برای تعیین مبدأ کالاها را افزایش داد و موظف نمود که قوانین اولیه واردات برای ترویج شفافیت در دسترس عموم قرار گیرد. تغییرات برای تحریک بخش تولید آمریکای شمالی و تطبیق با پویایی در حال تحول تجارت جهانی طراحی شده است. از اواخر دوره ریاست جمهوری ترامپ، آمارهای تجاری منعکس‌کننده یک مبادله قوی بود، به‌طوری که کل تجارت بین ایالات متحده و مکزیک به حدود ۴۳۸٫۱ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۹ رسید که بر ماهیت بحرانی وابستگی متقابل اقتصادی آن‌ها تأکید می‌کند (Klingner, 2018: 4-6).

نزدیکی ایالت‌های ایالات متحده به مرز مکزیک، به‌ویژه تگزاس و کالیفرنیا، حجم بالایی از تجارت را تسهیل کرد که بیشتر نشان‌دهنده ماهیت درهم‌تنیده اقتصاد آن‌ها است. یک ابتکار قابل توجه جایگزینی توافق‌نامه تجارت آزاد آمریکای شمالی (نفتا) با توافق‌نامه ایالات متحده-مکزیک-کانادا بود که ترامپ آن را «کودک» خود توصیف نمود و متعهد به حفظ آن بود. دولت ترامپ چندین اقدام تجاری مهم را با هدف تغییر شکل روابط تجاری ایالات متحده انجام داد. در ۲۳ ژانویه ۲۰۱۷، ترامپ خروج ایالات متحده از شراکت ترانس پاسیفیک را اعلام کرد و به‌جای توافقات چندجانبه، از مذاکره تک‌به‌تک با کشورها حمایت نمود. در ماه مه ۲۰۱۷، دولت کنگره را از قصد خود برای مذاکره مجدد درباره نفتا، به دنبال افزایش فرصت‌های ایالات متحده در تجارت با کانادا و مکزیک، به‌ویژه با توجه به توجه به مفاد منسوخ در توافق، مطلع کرد.

مذاکرات، جنبه‌های مختلفی از جمله تجارت دیجیتال، حقوق مالکیت معنوی و استانداردهای کار را پوشش می‌داد. دولت ترامپ چندین دور تعرفه بر کالاهای شرکای تجاری کلیدی خود از جمله فولاد، آلومینیوم و واردات مختلف از چین اعمال نمود که بر تجارت به ارزش بیش از ۳۸۰ میلیارد دلار تأثیر گذاشت و سبب افزایش ۸۰ میلیارد دلاری مالیات گردید. هدف از این تعرفه‌ها حمایت از صنایع آمریکا و کاهش کسری تجاری بود. با این حال، آن‌ها همچنین سبب افزایش قیمت‌ها برای مصرف‌کنندگان و تأثیرات منفی بر تولید ناخالص داخلی و اشتغال ایالات متحده شدند.

ترامپ در سخنرانی وضعیت اتحادیه در ۵ فوریه ۲۰۱۹ بر تمرکز دولتش بر دفاع از مشاغل آمریکایی تأکید و خواستار اعمال منصفانه تجاری به‌ویژه در مذاکرات جاری با چین گردید. او از کنگره خواست تا توافق‌نامه ایالات متحده-مکزیک-کانادا را که به‌تازگی مورد مذاکره مجدد قرار گرفته است را تصویب کند که به گفته او مشاغل تولیدی را افزایش می‌دهد. تعرفه‌های اعمال‌شده توسط دولت ترامپ باعث اقدامات تلافی‌جویانه سایر کشورها شد که سبب فشار بیشتر اقتصادی گردید.

تعرفه‌ها، همراه با تعرفه‌های تلافی‌جویانه اعمال‌شده توسط دولت‌های خارجی، تولید ناخالص داخلی و اشتغال بلندمدت در

ایالات متحده را کاهش داده و قیمت‌ها را برای مصرف‌کنندگان افزایش می‌دهد. به‌عنوان مثال، تعرفه‌های جنگ تجاری ۲۰۱۸-۲۰۱۹ تخمین زده می‌شود که تولید ناخالص داخلی بلندمدت را ۰٫۲ درصد کاهش دهد و سبب از دست دادن تقریباً ۱۴۲،۰۰۰ شغل شود. علاوه بر تأثیرات فوری بر حجم تجارت، تعرفه‌های اعمال‌شده در این دوره بر تولید کلی اقتصادی و سطح اشتغال در ایالات متحده و مکزیک تأثیر گذاشت.

تحلیل‌های اقتصادی نشان می‌دهد که تعرفه‌ها قیمت‌ها را افزایش داده و تولیدات اقتصادی را از زمان شروع جنگ تجاری در سال ۲۰۱۸ کاهش داده است و مشاغل مصرف‌کننده فولاد از دست‌رفته بیشتر از به‌دست‌آمده به‌دلیل تعرفه‌ها بر فولاد بوده است. دیدگاه‌ها، بر تأثیر متقابل پیچیده بین سیاست تجاری و سلامت اقتصادی تأکید و نشان می‌دهد که در حالی که برخی از صنایع ممکن است سود ببرند، برخی دیگر به‌دلیل افزایش هزینه‌ها و کاهش رقابت‌پذیری با چالش‌های قابل توجهی روبرو هستند. تجزیه و تحلیل دسامبر ۲۰۲۱ نشان داد که مصرف‌کنندگان آمریکایی بار سنگین چنین تعرفه‌هایی را از طریق قیمت‌های بالاتر متحمل می‌شوند که به کاهش درآمد واقعی کل در ایالات متحده و چین یاری می‌رساند.

گزارش صندوق بین‌المللی پول در ژانویه ۲۰۲۴ نشان داد که شوک‌های تعرفه‌ای می‌تواند سبب کاهش واردات شود، اما سبب زیان مداوم تولید ناخالص داخلی شد که نشان می‌دهد منافع اقتصادی مورد نظر محقق نگردیده است. بدیهی است که در نتیجه تلافی کانادا یا مکزیک، خودروسازان و دیگر تولیدکنندگان محصولات پیشرفته و نیز تولیدکنندگان دارو در ایالات متحده، بیشترین ضربه را خواهند خورد (Martinez Lopez, 2018: 2).

۷. پیامدهای سیاسی جنگ تجاری دونالد ترامپ علیه چین، کانادا و مکزیک

انگیزه‌های سیاسی پشت سیاست‌های تجاری دونالد ترامپ، به‌ویژه در دوران دولت دوم او، منعکس‌کننده تعامل پیچیده ملی‌گرایی اقتصادی و بازدارندگی استراتژیک با هدف تغییر شکل روابط بین‌المللی استیکی از مؤلفه‌های بنیادی استراتژی تجاری ترامپ، ترویج زمین‌گشایی بوده است. تشویق شرکت‌های آمریکایی برای انتقال تأسیسات تولیدی خود به آمریکا. ترامپ به دنبال حذف انگیزه‌های شرکت‌ها برای فعالیت در خارج از کشور بوده و اغلب به تعرفه‌های بالاتر بر واردات از کشورهایی که به‌عنوان رقیب تلقی می‌شوند متوسل می‌شود. منطق چنین تعرفه‌هایی با هدف گسترده‌تر حمایت از صنایع و نیروی کار ایالات متحده در برابر رقابت خارجی همسو است که نشان‌دهنده یک تفکر حمایت‌گرایانه رایج در دولت ترامپ است.

استناد به بخش ۲۳۲ قانون توسعه تجارت ۱۹۶۲ نمونه‌ای از این روند است و به رئیس‌جمهور اجازه می‌دهد تا بر وارداتی که تهدیدی برای امنیت ملی تلقی می‌شود تعرفه وضع کند. تفسیر گسترده از آنچه تهدید امنیت ملی را تشکیل می‌دهد تا عوامل اقتصادی را دربر گیرد و ترامپ اظهار داشت که امنیت اقتصادی مترادف با امنیت ملی است. چنین چارچوب‌بندی مسائل تجاری به‌عنوان مسائل امنیت ملی، موضع تهاجمی‌تری را در برابر دشمنان احتمالی، به‌ویژه چین، فراهم نموده است، جایی که نگرانی‌ها در مورد جاسوسی و سرقت مالکیت معنوی، لفاظی‌ها و سیاست‌های تجاری ایالات متحده را شکل داده است. نشان داده شده است که نگرانی‌های امنیتی به‌طور قابل توجهی بر ترجیحات عمومی در مورد سیاست‌های تجاری تأثیر می‌گذارد.

از آنجایی که روایت رقابت قدرت‌های بزرگ مورد توجه قرار گرفته است، بسیاری از افراد دیدگاه‌های خود را در مورد تجارت تغییر داده‌اند و اغلب در مواجهه با تهدیدات شرکای تجاری به حمایت‌گرایی تمایل دارند. مسائل داخلی مانند قاچاق مواد مخدر و مهاجرت غیرقانونی در چارچوب امنیت ملی قرار گرفته است که بر احساسات عمومی و اولویت‌های سیاستی تأثیر می‌گذارد. تمرکز دولت بر کنترل‌های مواد مخدر و پیوندهای آن‌ها با تجارت بین‌المللی بر این باور تأکید کرده است که مرزهای غیرقانونی تهدیدی برای امنیت ملی هستند، بنابراین سیاست‌های تجاری سخت‌گیرانه‌تر و کنترل‌های مرزی را توجیه می‌کند. روایت در این زمینه، به استراتژی گسترده‌تری می‌خورد که سیاست اقتصادی را به الزامات امنیت ملی مرتبط می‌کند، بر روابط تجاری با کشورهایی مانند مکزیک تأثیر می‌گذارد (Fetzer & Schwarz, 2021: 7-11).

جنگ تجاری نه‌تنها به تنش‌های دوجانبه بین ایالات متحده و چین منجر گردید، بلکه بر دیگر روابط بین‌المللی ایالات متحده نیز اثر گذاشت. تنش‌ها می‌توانست به تیرگی روابط با دیگر کشورها، از جمله هم‌پیمانان سنتی ایالات متحده و

کشورهای آسیایی دیگر، بینجامد. به‌عنوان مثال، کشورهای عضو آسه‌آن، تحت تأثیر تنش‌های تجاری، به کالای چینی وابسته‌تر شده و ایالات متحده را به‌عنوان یک شریک اقتصادی کم‌تر جذاب در نظر گرفتند. جنگ تجاری و تصمیمات یک‌جانبه ترامپ به کاهش قدرت نرم ایالات متحده در جامعه بین‌المللی انجامید. کشورها به‌ویژه در آسیا، به‌ویژه چین، به‌عنوان رقیب اقتصادی ایالات متحده، پیام مبنی بر اعتمادبه‌نفس و قدرت را منتشر کردند. چین با بهره‌برداری از این فضای ایجادشده، روابط اقتصادی خود را با اروپا، آفریقا و سایر مناطق تقویت و توجیهات لازم را برای ترتیب‌دهی همکاری‌های جدید فناوری، اقتصادی و تجاری به عمل آورد.

برخورد آمرانه ترامپ باعث گردید برخی از کشورها مانند هند و استرالیا به سمت ایجاد ائتلاف‌های جدید با چین سوق پیدا کنند. هند و استرالیا به‌دلیل احساس تهدید از سوی ایالات متحده به تغییر رویکرد دیپلماتیک اقدام نمودند و به جستجوی مشارکت‌های اقتصادی و امنیتی با چین پرداختند. تلاش‌های ترامپ برای تضعیف نهادهای چندجانبه مثل سازمان جهانی تجارت و نادیده گرفتن قواعد بین‌المللی به همه کشورها پیام می‌دهد که ایالات متحده ممکن است به تعهدات خود پایبند نباشد. مسئله مذکور، نگرانی‌هایی را درباره ثبات نظم جهانی و اصل تجارت آزاد افزایش داد (Mishra, 2022). جنگ تجاری ترامپ بر روابط دیپلماتیک کانادا و ایالات متحده تأثیرات حیاتی گذاشت. تأثیراتی که نه تنها به تغییر در رویکرد مذاکره و تأمین منافع ملی تحت فشار اقتصادی انجامید، بلکه شکل‌گیری توافقات جدید نیز بود که به کانادا کمک نمود تا در برابر فشارهای تجاری بیشتر مقاومت کند.

۸. چارچوب قانونی

چارچوب قواعد تجارت بین‌الملل بر اساس سه اصل اساسی است: تجارت آزادتر و منصفانه‌تر، قابل پیش‌بینی و عدم تبعیض. اعضای سازمان تجارت جهانی برای کاهش موانع تجاری از طریق توافق‌نامه‌های الزام‌آور که شفافیت و قابل پیش‌بینی بودن در روابط تجاری را تضمین می‌کند، مشارکت می‌کنند. اصل رفتار «محبوب‌ترین ملت» الزام می‌کند که هرگونه امتیاز تعرفه‌ای که به یک عضو تعمیم داده می‌شود باید به سایر اعضا نیز اعطا شود، بنابراین یک محیط تجاری بدون تبعیض را ترویج می‌کند. ایالات متحده دارای چارچوب‌های قانونی خاصی است که بر رویه‌های تجاری حاکم است که عمدتاً در قانون تجارت ۱۹۷۴ گنجانده شده است.

بخش ۳۰۱ این قانون به نماینده تجاری ایالات متحده این اختیار را می‌دهد تا به بررسی و پاسخ به رویه‌های تجارت خارجی ناعادلانه بپردازد که به‌ویژه در طول دولت ترامپ، زمانی که تحقیقات متعددی در مورد بخش ۳۰۱ چین مورد هدف قرار گرفت، اهمیت زیادی پیدا کرد. این امر با اعمال تعرفه‌هایی که جنگ تجاری آمریکا و چین را آغاز نمود به اوج خود رسید. علاوه بر بخش ۳۰۱، بند ۲۳۲ قانون گسترش تجارت سال ۱۹۶۲ به رئیس‌جمهور اجازه می‌دهد تا در صورتی که واردات تهدیدی برای امنیت ملی تلقی شود، تعرفه یا سهمیه وضع کند، معیاری که فاقد تعریف روشن است و بنابراین امکان تفسیر گسترده را فراهم می‌نماید.

دولت ترامپ تا حد زیادی مفهوم امنیت ملی را گسترش داد تا ملاحظات اقتصادی را دربر گیرد و ادعا کرد که «امنیت اقتصادی، امنیت ملی است» که نمایانگر تغییر بسیاری در منطق سیاست تجاری است. با وجود الگوهای تعیین‌شده، ظرفیت سازمان تجارت جهانی برای رسیدگی به چالش‌های حاکمیت اقتصادی جهانی معاصر محدود است. برای مدیریت پیچیدگی‌های تجاری مدرن، به‌ویژه در مورد مداخلات اقتصادی داخلی و سیاست‌های صنعتی که گاهی اوقات می‌تواند با هنجارهای سازمان تجارت جهانی در تضاد باشد، نیاز مشهودی به قوانین حقوقی سازگارتر وجود دارد.

وضعیت مذکور، سبب رویکرد «موافق به مخالف» در قواعد سازمان تجارت جهانی گردیده است که امکان اقدامات یک‌جانبه توسط کشورهای عضو را بدون مشروعیت‌زدایی آشکار از سیاست‌های داخلی آن‌ها فراهم می‌کند. منتقدان استدلال می‌کنند که فرآیند قانون‌گذاری مبتنی بر اجماع سازمان تجارت جهانی در شرایط تغییرات سریع اقتصادی جهانی قدیمی به نظر می‌رسد که نشان‌دهنده قطع ارتباط بین این نهاد و نیازهای حاکمیت تجاری معاصر است. اگرچه این سازمان، هنوز کاملاً از

عرصه جهانی کنار گذاشته نشده، اما مرکزیت آن در هماهنگی تجارت جهانی از بین رفته است (Hoekman, 2020: 8-10).

۹. تأثیر بر روابط بین‌الملل

جنگ تجاری آغاز شده توسط دولت ترامپ بسیار زیاد بر روابط بین‌المللی، به‌ویژه بین ایالات متحده، چین، کانادا و مکزیک تأثیر گذاشته است. چنین تأثیری را می‌توان از دریچه‌های مختلفی از جمله پیامدهای اقتصادی، پویایی‌های ژئوپلیتیکی و روابط دوجانبه بررسی نمود. کارشناسان هشدار داده‌اند که یک جنگ تجاری طولانی‌مدت می‌تواند سبب عواقب مخربی برای اقتصاد جهانی شود، از جمله کاهش رشد، از دست دادن شغل و افزایش قیمت برای مصرف‌کنندگان. دیوید چن، تحلیل‌گر ارشد مرکز مطالعات استراتژیک و بین‌المللی، به نگرانی جدی در مورد خطر جدایی اقتصادی بین ایالات متحده و چین در صورت عدم دستیابی به یک راه‌حل اشاره نمود. جنگ تجاری همچنین تصورات تهدید را تشدید کرده و تعاملات اقتصادی بین ایالات متحده و چین را امنیتی نموده و نحوه رویکرد هر دو کشور به روابط دوجانبه خود را تغییر داده است.

تئوری «عوارض خارجی امنیتی» نشان می‌دهد که دستاوردهای اقتصادی ناشی از تجارت ممکن است به دشمنان اجازه دهد تا توانایی‌های نظامی خود را تقویت کنند و در نتیجه به تمایلات حمایت‌گرایانه دامن بزنند. پیامدهای جنگ تجاری به روابط ایالات متحده با متحدانش، مخصوصاً در منطقه آسیا و اقیانوسیه گسترش می‌یابد. پتانسیل افزایش تنش بین ایالات متحده و چین قادر است تأثیرات گسترده‌ای بر کشورهای مانده کره جنوبی، ژاپن و استرالیا داشته باشد که به شدت به روابط پایدار ایالات متحده و چین متکی هستند. ایالات متحده تلاش نموده است تا استراتژی تجاری خود را به سمت «تحمل دوستان» تغییر داده و مشارکت با کشورهای همفکر را در اولویت قرار دهد تا از انعطاف‌پذیری در برابر فشارهای اقتصادی اطمینان حاصل نماید.

درزمینه آمریکای شمالی، درگیری تجاری روابط با کانادا و مکزیک را نیز تحت فشار قرار داده است. ایالات متحده به‌عنوان بخشی از رویکرد خود برای مهار مسائلی مانند قاچاق مواد مخدر و مهاجرت از مکزیک به دنبال اعمال تعرفه‌هایی است که سبب تهدید اقدامات تلافی‌جویانه از سوی دولت مکزیک شده است. رویکرد یک‌جانبه شرکای کلیدی را به خطر می‌اندازد. چالش‌های پیش روی مکزیک در کنترل جرائم سازمان‌یافته، همراه با خواسته‌های ایالات متحده، پیچیدگی‌های پرداختن به مسائل فرامرزی را به‌گونه‌ای برجسته می‌کند که همه طرف‌های درگیر را راضی نماید. واقعیت‌های سیاسی در مکزیک نشان می‌دهد که همکاری مؤثر برای کاهش خشونت و کاهش قدرت گروه‌های جنایتکار سازمان‌یافته ضروری است. گفتنی است که تعرفه‌های گسترده ممکن است خطر افزایش تضعیف اهمیت ایالات متحده به‌عنوان یک قدرت تجاری و درنهایت از بین بردن قدرت اقتصادی آن را به‌همراه داشته باشد (Miyamoto, 2019: 5).

نتیجه‌گیری

جنگ تجاری دونالد ترامپ علیه چین، کانادا و مکزیک، به‌عنوان یکی از اصلی‌ترین وقایع در تاریخ معاصر روابط بین‌الملل و تجارت جهانی شناخته می‌شود. دولت ترامپ با وضع تعرفه‌های بالا بر واردات از چین و دیگر کشورها، به دنبال رسیدن به اهداف اقتصادی خاصی بود، اما چنین سیاست‌هایی به‌سرعت به کاهش رشد اقتصادی در سطح جهانی و همچنین ثبت رکودهایی در برخی صنایع منجر گردید. جنگ تجاری دونالد ترامپ، به‌دلیل نوسانات قیمت‌ها و اختلال در زنجیره‌های تأمین، سبب بالا رفتن هزینه‌ها برای تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان آمریکایی شد. بسیاری از صنایع، به‌ویژه در بخش فناوری و کشاورزی، با بحران‌های جدی مواجه شدند.

تحلیل داده‌های اقتصادی نشان‌دهنده این است که اعمال تحریم‌ها و تعرفه‌ها، تأثیرات اجتناب‌ناپذیری بر صادرات و واردات ایالات متحده گذاشتند. برای نمونه، صنایع فولاد و آلومینیوم با افزایش قیمت مواد اولیه روبرو شده و در عین حال، صادرات کشاورزی به چین تحت تأثیر تعرفه‌ها کاهش یافت. با وضع تعرفه‌ها و محدودیت‌های تجاری، ایالات متحده مرزهای گوناگونی را در راستای قواعد سازمان تجارت جهانی پشت سر گذاشت. چالش‌های حقوقی ناشی از جنگ تجاری دونالد ترامپ نمایانگر نیاز به اصلاحات اساسی در قواعد تجارت بین‌المللی است.

اصلاحات اعمال شده در قواعد تجارت بین‌المللی، نباید تنها به محدودیت‌های جانبی بپردازند، بلکه باید به تقویت همکاری‌های چندجانبه و پیش‌بینی دقیق‌تر نتایج اقتصادی و اجتماعی در متون حقوقی پرداخته شود. تحولات سیاسی ناشی از جنگ تجاری ترامپ به تغییرات بنیادی در سیاست خارجی ایالات متحده و نوع ارتباطات آن با دیگر کشورها انجامیده است. ترامپ با شعار «اول آمریکا» تلاش در بازنگری در روابط تجاری و دیپلماتیک ایالات متحده داشت. جنگ تجاری ترامپ علیه چین از یک سو ناشی از عوامل رقابتی اقتصادی، نگرش‌های نامتقارن به تجارت و ادعای سرقت مالکیت معنوی بوده و از سوی دیگر، به یک ابزار سیاسی برای جلب حمایت و تقویت ملی‌گرایی تبدیل گردیده است.

جنگ تجاری ترامپ به شکل‌گیری تنش‌ها و ناراضی‌هایی در جامعه بین‌الملل انجامید و پیامدهای آن هنوز هم در چرخه‌های اقتصادی و سیاسی محسوس است. اصلاح توافق نفتا، تمایل به ملی‌گرایی اقتصادی و تنش‌های سیاسی و اجتماعی عواملی بودند که باعث تصمیمات تجاری ترامپ شدند و موجب بروز تنش‌ها در روابط ایالات متحده با این کشورها گشتند. جنگ تجاری ترامپ نه تنها تأثیراتی بر اقتصاد آمریکا داشت، بلکه نشانگر تحولی در سیاست‌های تجاری و بین‌المللی این کشور بود. تأثیر بر سیاست خارجی ایالات متحده نشان‌دهنده تغییرات بنیادی در روابط بین‌المللی این کشور است، به‌ویژه در تعاملات با چین و دیگر کشورها. از سوی دیگر، عواقب اقتصادی داخلی ناشی از جنگ تجاری، هم بر صنایعی که تحت فشار قرار گرفتند و هم بر رأی‌دهندگان تأثیر به‌سزایی داشت؛ که همه این‌ها در نهایت به ناراضی‌های اجتماعی و تغییر رفتار سیاسی انجامید. واکنش‌های چین نیز نشان‌دهنده قدرت و زیرکی این کشور در مواجهه با چالش‌ها بود. چین به‌طور مؤثری توانست تا با بهره‌برداری از شرایط ایجادشده، جایگاه خود را تقویت و در عین حال تلاش‌های اقتصادی خود را در سطح جهانی گسترش دهد. دقیق‌تر شدن بر روی پیامدهای سیاسی ناشی از جنگ تجاری ترامپ علیه کانادا نشان می‌دهد که جنگ تجاری ترامپ، نه تنها بر سطوح تاریخ و اقتصاد و دیپلماتیک تأثیر گذاشت، بلکه باعث تغییر ضرورت‌های اجتماعی نیز گردید. جنگ تجاری ترامپ علیه مکزیک باعث به وجود آمدن پیامدهای عمیق و گسترده‌ای در حوزه‌های اقتصادی، سیاسی و اجتماعی شد. با اجرای اصلاحات اقتصادی در پاسخ به توافق نامه ایالات متحده-مکزیک-کانادا، تنش‌های داخلی، خارجی و تغییر تعاملات منطقه‌ای، مکزیک در یک موقعیت بسیار پیچیده قرار گرفت.

چین، به‌عنوان کشوری که هدف اصلی جنگ تجاری دونالد ترامپ بود، واکنش‌های مناسبی نشان داد. ائتلاف‌های جدیدی شکل گرفت و به رویکردهای اقتصادی و سیاسی مبتنی بر حمایت از اصول چندجانبه‌گرایی و توسعه پایدار دامن زده شد. تحول در این زمینه، نشان می‌دهد که در عصر جدید، قدرت‌های جهانی تلاش دارند تا با بهبود راهکارهای اقتصادی و تجاری خود، نقاط ضعف را برطرف و به تدریج نظام تجارت جهانی را بازتعریف نمایند. نقش سازمان تجارت جهانی و دیگر نهادهای بین‌المللی باید در راستای مدیریت و نظارت بر تنش‌ها تقویت گردد تا از عدم قطعیت و بی‌ثباتی جلوگیری شود. جنگ تجاری دونالد ترامپ به‌عنوان یک آزمون جدی برای قدرت‌های بزرگ اقتصادی و نظام جهانی تجارت مطرح گردیده است. از آنجاکه دینامیک‌های قدرت جهانی در حال تغییر است، ضروری است که کشورهای مختلف به‌ویژه ایالات متحده و چین، با استفاده از دیپلماسی اقتصادی و تأکید بر همکاری‌های بین‌المللی، به سمت ایجاد نظمی جدید و پایدار حرکت نمایند.

منابع

- چگنی‌زاده، غلامعلی (۱۳۸۶). قدرت‌یابی چین: رویکردی نظری به تغییر در سیاست بین‌الملل. *مجله پژوهش حقوق عمومی*، ۹ (۲۲)، ۷-۲۱.
- حاجی‌یوسفی، امیرمحمد؛ الوند، مرضیه سادات (۱۳۸۷). ایران و سازمان همکاری شانگهای؛ هژمونی و ضد هژمونی. *پژوهشنامه علوم سیاسی*، ۱۰، ۱۶۳-۱۹۴.
- خانی، محمدحسن؛ مسرور، محمد (۱۳۹۶). ظهور چین: چالش‌های ایالات متحده آمریکا در مواجهه با قدرت روزافزون چین در روابط بین‌الملل. *مجله پژوهش‌های روابط بین‌الملل*، ۱ (۲۴)، ۱۵۹-۱۸۳.
- رضایی، علیرضا؛ ترابی، قاسم (۱۳۹۰). اقتصاد سیاسی بین‌الملل در تئوری و عمل: مطالعه موردی تعامل اقتصادی چین و ایالات متحده آمریکا. *فصلنامه مطالعات سیاسی*، ۴ (۱۳)، ۱-۳۲.

زاهدی خطیر، الهام؛ صالحی، مختار (۱۴۰۱). روند پژوهی تداوم جنگ تجاری آمریکا علیه چین (۲۰۱۸-۲۰۲۲). *مجله روابط خارجی*، ۱۴ (۳)، ۱۳۳-۱۶۲.

سلیمان پور، هادی؛ مولایی، عبادالله (۱۳۹۲). قدرت‌های نوظهور در دوران گذار نظام بین‌الملل. *فصلنامه روابط خارجی*، ۵ (۱۷)، ۷-۳۴. قربانی، مژگان (۱۳۹۹). جنگ تجاری آمریکا و چین: علل و پیامدهای آن. *مجله مطالعات راهبردی سیاست‌گذاری عمومی*، ۱۰ (۳۵)، ۱۳۴-۱۵۴.

کندی، پل (۱۳۸۵). *پیدایش و فروپاشی قدرت‌های بزرگ*. ترجمه عبدالرضا غفرانی. تهران: انتشارات اطلاعات.

References

- Abelson, D. E., & Lajeunesse, A. (2020). Guest Editors' Introduction: Canada-US Relations in the Age of Trump. *American Review of Canadian Studies*, 50(1), 1-8. doi: 10.1080/02722011.2020.1743000
- Baldwin, R. (1985). *The Changing Nature of U.S. Trade Policy since World War II*. In R. Baldwin & A. Krueger (Ed.), *The Structure and Evolution of Recent U.S. Trade Policy* (pp. 5-32). Chicago: University of Chicago Press. doi: 10.7208/9780226036533-003
- Chegeni Zadeh, G. A. (2007). China's Rise to Power: A Theoretical Approach to Change in International Politics. *Journal of Public Law Research*, 9(22), 7-21. (In Persian)
- Ehrlich, Sean D., *Access Points: An Institutional Theory of Policy Bias and Policy Complexity* (2011; online edn, Oxford Academic, 19 Jan. 2012). doi: 10.1093/acprof:oso/9780199737536.001.0001
- Fetzer, T., & Schwarz, C. (2021). Tariffs and Politics: Evidence from Trump's Trade Wars. *The Economic Journal*, 131(636), 1717-1741. doi: 10.1093/ej/ueaa122
- Findlay, R., & O'Rourke, K. H. (2007). *Power and plenty: trade, war, and the world economy in the second millennium*, Institute for International Integration Studies.
- Fordham, B. O. (2017). *Protectionist Empire: Trade, Tariffs, and United States Foreign Policy, 1890-1914*. *Studies in American Political Development*, 31(2), 170-192. https://doi:10.1017/S0898588X17000116
- Ghorbani, M. (2020). The U.S.-China Trade War: Causes and Consequences. *Journal of Strategic Policy Studies*, 10(35), 134-154. (In Persian)
- Goswami, S. (2020). *Employment consequences of us trade wars*. University of California Irvine Working Paper.
- Hajiyousefi, A. M. & Alavand, M. S. (2008). Iran and the Shanghai Cooperation Organization: Hegemony and Anti-Hegemony. *Journal of Political Science Research*, 10, 163-194. (In Persian)
- Hoekman, B. (2020). Trade wars and the World Trade Organization: causes, consequences, and change. *Asian economic policy review*, 15(1), 98-114.
- Hung Kwant, C. (2019). The china_Us Trade war: Deep_Rooted causes shifting Focus and uncertain prospects. *Asian Economic Policy Review*. (10): 1-18.
- Irwin, Douglas, A. (2002). Interpreting the Tariff-Growth Correlation of the Late 19th Century. *American Economic Review*, 92 (2): 165-169. doi: 10.1257/000282802320189186
- Kennedy, I. (2006). *The Rise and Fall of the Great Powers*. Translated by Abdolreza Ghafarani, Tehran: Information Publications. (In Persian)
- Khani, M. H. & Mosrour, M. (2017). The Rise of China: Challenges for the United States in the Face of China's Growing Power in International Relations. *Journal of International Relations Research*, 1(24), 159-183. (In Persian)
- Klingner, D. (2018). Trump against the world: His policies toward Mexico, and the resistance from inside and outside the United States. *Public Integrity*, 20(1), 1-8. doi: 10.1080/10999922.2017.1368621
- Lee, J. H. (2020). Forced technology transfer in the case of china. *China university of Hong Kong*. 26(324): 324_352.
- Macdonald, L. (2020). Canada in the North America Region: Implications of the Trump Presidency. *Canadian Journal of Political Science*, 53(3), 505-520. doi: 10.1017/S0008423920000219

- Martinez Lopez, A. A. (2018). The Effects of the Trump Agenda in a Global Economy: a Perspective from Mexico. *J. Int'l Bus. & L.*, 18, 21.
- Mishra, R. K., & Karthik, M. (2020). Understanding the US-China Trade War: Causes, Consequences and Economic Impact. *Global Trade and Customs Journal*, 15(11/12), 580 – 591. doi: 10.54648/gtcj2020095
- Mishra, V. (2022). *From Trump to Biden, Continuity and Change in the US's China Policy*. ORF Issue Brief No. 577, September 2022, Observer Research Foundation.
- Miyamoto, K. (2019). *The Effects of President Trump's Protective Tariff on the American Economy*. *Journal of accountancy, economics and law*, 13, 1-7.
- Razaei, A. & Torabi, Q. (2011). International Political Economy in Theory and Practice: A Case Study of the Economic Interaction between China and the United States, *Quarterly Journal of Political Studies*, 4(13), 1–32. (In Persian)
- Soleymanpour, H. & Molaei, E. (2013). Emerging Powers in the Transition of the International System, *Quarterly Journal of Foreign Relations*, 5(17), 7–34. (In Persian)
- Spade, J. (2011). chinas cyber power and Americans national security. *U.S. army college, pennsylvania*.1_82.
- Suleiman, R. (2022). Economic Harmony—A Rational Theory of Fairness and Cooperation in Strategic Interactions. *Games*, 13(3), 34. doi: 10.3390/g13030034
- Swanson, A. (Oct7 2022). Biden Administration Clamps Down on China's Access to Chip Technology.
- Zahedi Khatir, E. & Salehi, M. (2022). A Processual Analysis of the Continuation of the U.S.-China Trade War (2018–2022), *Journal of Foreign Relations*, 14(3), 133–162. (In Persian)